

הטרור מכה בתורכיה

ד"ר נמרוד גורן*

המאמר התפרסם [בישראל היום](#) ב-2 בינואר 2017

הפיגוע במועדון ריינה באיסטנבול אינו מבשר טובות עבור תורכיה בפתחה של 2017, ומסמל המשך במגמת העלייה בטרור בתורכיה מאז 2015. על-פי [מדד הטרור העולמי](#), ב-2014 נהרגו בתורכיה 20 אנשים בפיגועי טרור, ואילו ב-2015 זינק מספר ההרוגים ל-337. מגמה זו נמשכה ב-2016. פיגועים התרחשו במקומות מרכזיים וסמליים באנקרה ובאיסטנבול, ובהם מדרחוב ראשי, שדה תעופה, איצטדיון כדורגל, ומועדון לילה יוקרתי. תורכיה הפכה למדינה בה מספר קורבנות הטרור הוא הגבוה ביותר מבין חברות ה-OECD, והפתרון לכך עדיין אינו נראה באופק.

פיגועי הטרור בתורכיה מבוצעים בשנים האחרונות על-ידי שני גורמים עיקריים: ארגון המדינה האסלאמית, במחאה על המאבק שתורכיה מנהלת נגדו בסוריה ועל שיתוף הפעולה של תורכיה עם הקהילה הבינלאומית במאבק זה; המחתרת הכורדית, בקריאה לעצמאות כורדית ובמחאה על המהלכים הצבאיים של תורכיה להרחקת הכורדים מגבול תורכיה-סוריה. בעוד הפיגועים שמבוצעים על-ידי המדינה האסלאמית מכוונים לרוב כנגד אזרחים ותיירים, הפיגועים שמבצעת המחתרת הכורדית מכוונים לרוב כנגד אנשי כוחות ביטחון תורכיים.

המוטיבציה הגוברת של שני גורמים אלה להוציא לפועל פיגועים בתורכיה, לצד הנגישות הרבה שלהם לתורכיה לאור גבולותיה הארוכים עם סוריה ועיראק – עומדים בבסיס העלייה הדרמטית בהיקף הטרור בתורכיה. גם המעורבות הגוברת של תורכיה בנעשה בסוריה, שכוללת פעילות צבאית ממנה נמנעה תורכיה בשנים הראשונות של המלחמה שם, תורמת לכך ומגבירה את הרצון ואת תחושת הדחיפות של אויבי תורכיה לפעול נגדה ובשטחה. מנגנוני הביטחון התורכיים מתקשים עד כה לתת מענה לתופעה זו. השלכות ניסיון ההפיכה הכושל שידעה תורכיה ביולי 2016, שכוללות גם מעצרים של אנשי משטרה וצבא, לא מקלות על הטיפול בבעייה.

בנאום שנשא נשיא תורכיה ארדואן ב-31 בדצמבר, טרם הפיגוע במועדון הלילה, הוא קבע שתורכיה עומדת בפני "מלחמת שחרור חדשה" אל מול אתגרי הטרור. בדבריו לאחר הפיגוע, הוא הדגיש כי הטרור בארצו קשור גם להתרחשויות אזרחיות, וכי תורכיה נחושה למגר אותו. ואולם, תורכיה נדרשת להתמודד עם אתגרים אלה בתקופה בה שורר מתח רב בינה לבין בעלות בריתה המסורתיות במערב. תורכיה נהנית אומנם משיתוף פעולה ביטחוני עם מדינות אלו, גם מתוקף היותה חברה בברית נאט"ו, אך נראה שאין בכך די.

במציאות שכזאת, ישנם בתורכיה שמצפים שיהיה זה שיקום היחסים עם ישראל שיסייע למלחמה בטרור. בעוד שממשלת ישראל מדגישה את הגז הטבעי כגורם מרכזי בהחלטה לנרמל את היחסים עם תורכיה, הרי שבדיאלוג המדיני שקיים מכון מיתוים בתורכיה בסמוך להודעה על שיקום היחסים, בלט דווקא העניין התורכי בחידוש שיתוף הפעולה הביטחוני עם ישראל.

בפיגוע האחרון באיסטנבול היו גם נפגעים ישראלים, וזאת בפעם השנייה השנה. נשיא המדינה ראובן ריבלין שיגר תנחומים בשפה התורכית. בתורכיה ובישראל מוצבים מזה כחודש שגרירים חדשים. התשתית לפרק חדש ביחסים כבר קיימת, בתקווה שבפרק זה לא יתאפיין בעיקר בשכול משותף ומלחמה בטרור, אלא גם בשיתוף פעולה אזרחי ובחתימה לשלום.

* ד"ר נמרוד גורן הוא ראש מכון מיתוים ומרצה ללימודי המזרח התיכון באוניברסיטה העברית.